

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/70/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6119206427
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:6119206427.2

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Marty Polyákovej, v právnej veci žalobcu: E. J., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. XXX, zast. JUDr. Daliborom Motyčkom, advokátom, so sídlom Nitra, Štefánikova trieda 76/52, proti žalovanej: O. I. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom S. XXX, zast. Sidor a partneri, s. r. o., so sídlom Hlohovec, Železničná 4/A, o zaplatenie sumy 11000 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 20. 01. 2020 č. k. 12C/85/2019-166 takto

rozhodol:

Odvolačný súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 11000 eur s 5%-ným úrokom z omeškania ročne od 07. 01. 2019 do zaplatenia a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, v spojení s platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 20Up/37/2019 zo dňa 25. 01. 2019. O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovi priznal nárok na ich náhradu v plnej výške a na ich úhradu zaviazal žalovanú s tým, že o výške náhrady rozhodne samostatným uznesením.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou v upomínacom konaní na Okresnom súde Banská Bystrica, doručenou tomuto súdu dňa 07. 01. 2019, domáhal od žalovaných, I. P., E. P., P. P., I. P., E. P. a Q. P., zaplatenia sumy 11000 eur s príslušenstvom spoločne a nerozdielne, z titulu bezdôvodného obohatenia, čo odôvodnil tým, že stavba v podielovom spoluvlastníctve žalovaných je neoprávnené postavená na pozemku v jeho výlučnom vlastníctve a tento protiprávny stav trvá od roku 1992, pričom znaleckým posudkom bol nájom pozemku za jeden kalendárny rok určený vo výške 1100 eur. Žalobca si preto uplatňoval za dobu 10 rokov bezdôvodné obohatenie vo výške 11000 eur za úmyselné užívanie jeho pozemku. Okresný súd Banská Bystrica vydal dňa 25. 01. 2019 platobný rozkaz sp. zn. 20Up/37/2019, proti ktorému podala odpor len žalovaná I. P., ktorá vzniesla námietku premlčania. Ostatní žalovaní odpor nepodali, platobný rozkaz sa stal vo vzťahu k ním právoplatným a vec bola postúpená Okresnému súdu Nitra ako súdu vecne a miestne príslušnému na jej prejednanie len vo vzťahu k žalovanej I. P..

3. Právne vec oprel o ust. § 107 ods. 1 a 2, § 121 ods. 3, § 451 ods. 1 a 2, § 456, § 458 ods. 1, § 517 ods. 1 a 2, § 559 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „nariadenie“). Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca je výlučným vlastníkom pozemku zapísaného na LV č. XXXX pre kat. úz. S. a to parcely registra E č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorja o výmere XXX m², ktorú nadobudol dedením v roku XXXX. Pokiaľ žalovaná spochybňovala vlastníctvo žalobcu, mal za to, že dôkazy, ktoré predložila, len potvrdili vlastníctvo žalobcu k predmetnej parc. č. XXXX/XX. Konštatoval tiež, že na uvedenom pozemku vo výlučnom vlastníctve žalobcu sa

nachádza stavba zapísaná na LV č. XXX ako rodinný dom súp. č. XXX a jej podielovými spoluvlastníkmi sú I. P., E. P., P. P., I. P., E. P. a Q. P., každý v spoluvlastníckom podiele 1/10-ina k celku. Mal preukázané, že medzi žalobcom a žalovanými nikdy nebola uzavretá nájomná zmluva ohľadne užívania pozemku a ani žiadna iná zmluva. Vedľa seba tak stoja dve rovnocenné vlastnícke práva v zmysle § 123 a § 124 OZ, a to vlastnícke právo žalobcu k pozemku a vlastnícke právo žalovaných k stavbe. Právny vzťah k parcele, na ktorej leží stavba, nie je evidovaný na liste vlastníctva a stavba v podielovom spoluvlastníctve žalovaných je neoprávnene postavená na pozemku vo výlučnom vlastníctve žalobcu. Rezultoval, že u žalovaných došlo k bezdôvodnému obohateniu, pretože užívajú žalobcov pozemok bez právneho dôvodu. Dôvodil, že záväzok vzniknutý z bezdôvodného obohatenia podľa ustanovenia § 489 OZ je objektívnej povahy, vzniká na základe objektívnej skutočnosti v zákonom predvídaných situáciách s poukazom na ustanovenie § 451 a § 454 OZ, bez ohľadu na to, ktorú zo strán záväzkového právneho vzťahu zaťažuje dôvod jeho vzniku, pričom na vznik záväzkového právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia sa existencia zavinenia ani existencia protiprávneho úkonu nevyžaduje. Dospel k záveru, že v konaní bolo preukázané, že žalovaní užívajú pozemok vlastnícky patriaci žalobcovi, ktoré právo by im inak prislúchalo iba z titulu platne uzatvorenej nájomnej zmluvy. Takéto užívanie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu, zakladá na strane žalovaných bezdôvodné obohatenie tým, že neplatením úhrady za užívanie predmetného pozemku nedošlo k zmenšeniu ich majetku o úhrady, ktoré by inak museli na základe relevantného právneho titulu oprávňujúceho ich k užívaniu pozemku žalobcovi platiť. Podal výklad, že plnením bez právneho dôvodu je aj užívanie cudzieho pozemku bez nájomnej zmluvy, či iného titulu oprávňujúceho užívať cudziu vec; prospech vzniká tomu, kto realizuje užívateľské oprávnenie bez toho, aby za to platil náhradu a bez toho, aby sa jeho majetkový stav zmenšil o prostriedky vynaložené inak v súvislosti s právnym vzťahom, ktorý zakladá právo vec užívať. Takýto užívateľ nie je schopný spotrebované plnenie v podobe výkonu práva užívania cudzej veci vrátiť, a preto je povinný nahradiť bezdôvodné obohatenie peňažnou formou, ktorá musí zodpovedať finančnému oceneniu prospechu, ktorý účastníkovi užívaním veci vznikol. Majetkovým vyjadrením tohto prospechu je peňažná čiastka, ktorá zodpovedá čiastkam vynakladaným obvykle v danom mieste a čase na užívanie veci i s prihliadnutím k druhu právneho dôvodu, ktorým sa spravidla právo užívania veci realizuje; najčastejšie ide o nájomnú zmluvu, a preto výška náhrady by mala zodpovedať obvyklému nájomnému, ktoré by bol ako nájomca za bežných okolností povinný platiť, ak by vec užíval na základe platnej nájomnej zmluvy. Argumentoval, že žalobca znaleckým posudkom preukázal výšku bezdôvodného obohatenia, ktorá zodpovedala výške obvyklého nájomného v danom mieste a čase za užívanie obdobných nehnuteľností, ktoré by inak žalovaní museli z platnej nájomnej zmluvy za užívanie platiť, ktorá činí sumu 1100 eur za jeden kalendárny rok, pričom ani výšku nájmu pozemku za jeden kalendárny rok žalovaná nenamietala. Uviedol tiež, že situácia ohľadne užívania nehnuteľností, ako protiprávny stav, trvá minimálne od roku 1992 a k usporiadaniu vzájomných vzťahov medzi žalobcom ako vlastníkom pozemku a žalovanými ako podielovými spoluvlastníkmi stavby nedošlo, pričom žalovaní si museli byť vedomí toho, že zdedili len spoluvlastnícky podiel k stavbe a nie aj k pozemku a tiež, že za užívanie pozemku má žalobca nárok na plnenie od žalovaných, a to už v čase kedy nadobúdali spoluvlastnícky podiel k stavbe v rámci dedičského konania. Museli o tom vedieť aj v roku 1993, kedy prebiehalo na súde konanie o zaplatenie sumy 1.600,- Sk, ktorú si žalobca uplatňoval titulom užívania jeho pozemku od jednej zo žalovaných. Preto priznal žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za dobu desať rokov ku dňu 07. 01. 2019 vo výške 11000 eur s poukazom na ustanovenie § 107 ods. 2 OZ, majúc za to, že v prípade žalovanej, aj ostatných žalovaných, voči ktorým je právoplatný platobný rozkaz vydaný v predmetnej veci, sa jedná o úmyselné bezdôvodné obohatenie. V tejto súvislosti uviedol, že žaloba bola Okresnému súdu Banská Bystrica doručená dňa 07. 01. 2019 a nárok žalobcu nepovažoval za premlčaný, preto si žalobca mohol uplatňovať nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie desiatich rokov ku dňu doručenia žaloby na súd, teda za obdobie od 07. 01. 2009 do 07. 01. 2019. Pre počiatok plynutia premlčacej lehoty bol rozhodný okamih kedy bezdôvodné obohatenie skutočne vzniklo, pričom v prejednávanej veci bezdôvodné obohatenie vzniklo určite pred termínom 07. 01. 2009. Nepovažoval za pravdivé tvrdenie žalovanej, že žalobca sa stal vlastníkom pozemku v roku 2015, keď nehnuteľnosti nadobudol dedením niekedy v rokoch 1983, 1984 ako to vyplýva z titulu nadobudnutia vlastníctva zapísaného v liste vlastníctva pod sp. zn. D 1647/1983. Uplatnený úrok z omeškania považoval za súladný s Nariadením vlády č. 87/1995 Z. z., podľa ktorého je výška úroku z omeškania zvýšená o 5 percentuálnych bodov ako určuje ECB a počiatok omeškania je deň doručenia žaloby na súd 07. 01. 2019, kedy už žalovaná bola v omeškani s plnením. Žalobe preto v celom rozsahu vyhovel a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 11.000 eur s 5% úrokom z omeškania od 07. 01. 2019 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku v spojení s platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 20Up/37/2019 zo dňa 25. 01. 2019, ktorým bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanú

sumu spoločne a nerozdielne ostatným žalovaným, voči ktorým platobný rozkaz pre nepodanie odporu nadobudol právoplatnosť.

4. O trovách konania rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a v konaní úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania v plnej výške proti neúspešnej žalovanej, keď v konaní nezistil žiadne výnimočné okolnosti, ani dôvody hodné osobitného zreteľa, v zmysle § 257 CSP.

5. Tento rozsudok napadla odvolaním žalovaná, domáhajúc sa ním jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne jeho zmeny a zamietnutia žaloby v celom rozsahu z dôvodov podľa §365 písm. b), d), f) a h) CSP. Rozsudok označila za arbitrárny, nepreskúmateľný, bez opory v právnom poriadku, vzájomne si odporujúci, v rozpore s ustálenou súdnou praxou, bez opory vo vykonanom dokazovaní a bez aplikácie príslušných zákonných ustanovení. Zvýraznila, že pre rozhodnutie v tejto veci má zásadný význam riešenie otázky premlčania, ktorú vzniesla v konaní minimálne dvakrát. Poukázala na právnu úpravu premlčania, ku ktorej podala právny výklad a vyzdvihla, že ak sa povinný subjekt premlčania dovoľá, nemožno oprávnenému právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia priznať, ak márne uplynula subjektívna alebo objektívna premlčacia doba v zmysle ust. § 107 ods. 1, 2 OZ. Tvrdila, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že pre začiatok behu subjektívnej premlčacej doby sa vyžaduje vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a kto ho získal. Naproti tomu, plynutie objektívnej premlčacej doby je upravené bez akejkoľvek závislosti na subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení získanom na jeho úkor, preto v zmysle ustanovenia § 107 ods. 2 OZ plynie odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu. Akcentovala, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca mal desiatky rokov pred podaním žalobného návrhu vedomosť o tom, že žalovaná (spolu s ďalšími vlastníkami nehnuteľnosti) užíva nehnuteľnosť vo vlastníctve žalobcu, k čomu dospel aj konajúci súd. Dodala, že aj z listín jasne vyplynulo, že žalobca už v žalobe zo dňa 10. 03. 1993 uvádzal, že je vlastníkom parcely č. XXXX/XX na základe rozhodnutia Štátneho notárstva v Nitre, sp. zn. D 1647/1983 zo dňa 11. 08. 1983. Pokiaľ konajúci súd mal za preukázanú žalobcovu vedomosť o tom, že už v roku 1993 vedel, že nadobudol nehnuteľnosť do vlastníctva a najneskôr mal vedomosť žalobcu (o jeho vlastníctve a o tom, že sa na jeho úkor tretie osoby bezdôvodne obohacujú) preukázanú i samotnou žalobou z roku 1993, napriek čomu skonštatoval, že nárok žalobcu premlčaný nie je, tento svoj záver nezdôvodnil. Nevysporiadal sa tak s námietkou premlčania a rovnako sa nevysporiadal a neustálil okamih vzniku bezdôvodného obohatenia, ktorý okamih bol rozhodný pre určenie plynutia i objektívnej doby. Poukázala na to, že v 10-ročnej premlčacej dobe sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí vtedy, keď bolo získané úmyselne, pričom úmysel, či už priamy alebo nepriamy, musí smerovať k bezdôvodnému obohacovaniu a musí existovať už v čase získania bezdôvodného obohatenia. Ak nie sú splnené podmienky na 10-ročnú premlčaciu dobu, platí trojročná premlčacia doba, a to dokonca aj v prípade, keď povinný získanie bezdôvodného obohatenia vôbec nezavinil, nakoľko zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie je zodpovednosťou objektívnou. Namietala predpoklad jej vedomosti o existencii bezdôvodného obohatenia bez zabezpečenia dôkazu, ktorý by podporoval takýto záver. Záver o úmyselnom bezdôvodnom obohacovaní z jej strany považovala, bez ďalšieho, za nesprávny až arbitrárny, nakoľko ešte v roku 2015 a napokon aj v samotnom konaní rozporovala žalobcovu vlasťníctvo, čím fakticky popierala existenciu bezdôvodného obohatenia. Výrok rozhodnutia označila za nesprávny i z dôvodu, že tento ju zaväzuje na plnú sumu žalobcom uplatneného bezdôvodného obohatenia, pričom v čase rozhodnutia existovalo už iné právoplatné rozhodnutie, ktorým boli zaviazané aj iné osoby (ďalší spoluvlastníci stavby) k plnej náhrade žalobcom uplatneného nároku. Z povahy uplatneného nároku však vyplýva, že ide o solidárnych dlžníkov, a preto výrok rozhodnutia musí byť formulovaný tak, že je povinná spoločne a nerozdielne spolu s ostatnými žalovanými zaplatiť určitú sumu, vrátane príslušenstva. Namietala i úrok z omeškania, ktorý bol určený od 07. 01. 2019, t. j. dňom doručenia žaloby na súd. Žalobca ju však prvýkrát vyzval na vydanie bezdôvodného obohatenia až žalobou, ktorá jej bola doručená dňa 01. 02. 2019, preto sa mohla dostať do omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia nasledujúci deň, t. j. 02. 02. 2019, v dôsledku čoho je rozhodnutie i v tejto časti nesprávne.

6. Žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu označil odvolanie v ňom vymedzenými odvolacími dôvodmi za neurčité. V celom rozsahu sa stotožnil s napadnutým rozsudkom a žiadal ho ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že žalovaná svoju obranu založila na právne irelevantných tvrdeniach vo vzťahu k jeho vlastníckemu právu, a že na podklade platobného rozkazu vydaného Okresným súdom Banská Bystrica sp. zn. 20Up/37/2019 zo dňa 25. 01. 2019 prebieha exekučné konanie voči ostatným spoluvlastníkom

nehnutelnosti. K námietke premlčania dôvodil, že žalovaná si bola odo dňa nadobudnutia svojej nehnuteľnosti v rokoch 1983, resp. 1984 vedomá tej skutočnosti, že pozemok pod jej stavbou nevlastní a za užívanie tejto nehnuteľnosti úmyselne mu neplatí. Mal za to, že námietka premlčania nie je prípustná, nakoľko sa žalovaná vedome viac ako 26 rokov bezdôvodne obohacuje na jeho úkor, pričom takéto konanie možno celkom zrejme považovať za rozpor s dobrými mravmi. Uviedol, že platobný rozkaz proti ostatným spoluvlastníkom nehnuteľnosti je právoplatný a vykonateľný, ktorými boli na úhradu zaviazaní spoločne a nerozdielne, preto súd prvej inštancie správne formuloval petit, keď poukázal na spojenie s platobným rozkazom proti ostatným spoluvlastníkom, a to s poukazom na § 139 OZ. Vo vzťahu k rozporovaniu začiatku plynutia nároku na úrok z omeškania žalovanou uviedol, že jej argumentácia je prinajmenšom absurdná a účelová, bez akejkoľvek opory v zákone, resp. povahe veci. Žalovaná doposiaľ nepoprela jeho nárok na zaplatenie úroku z omeškania, v dôsledku čoho sa tento nárok považuje za nesporný (akceptovaný a dôvodný), pričom žalovaná nemôže prostriedky procesnej obrany uplatniť prvýkrát až v rámci odvolania a v tomto smere poukázal na § 153 a § 154 CSP. Dodal, že dňa 25. 06. 2018 adresoval žalovanej výzvu na zaplatenie (vydanie) bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti a predžalobnú výzvu na adresu, ktorú mala uvedenú na LV č. XXX. Tiež, že pred podaním žaloby využil všetky dostupné právne prostriedky na mimosúdne vyriešenie veci, ktoré však boli zo strany žalovanej a jej rodinných príslušníkov zmarené, bezdôvodné obohatenie naďalej pretrváva a každý deň bezdôvodného obohatenia má svoju lehotu premlčania.

7. Žalovaná vo svojej replike zvýraznila, že jej odvolacie dôvody boli naplnené v celom rozsahu. K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP uviedla, že sem patrí, okrem iných, i právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, pričom v odôvodnení napádaného rozhodnutia úplne absentuje vysporiadanie sa s námietkou premlčania, ktorú opakovane vznesla v konaní. Zopakovala, že žalobca už v žalobe zo dňa 10. 03. 1993 uvádzal, že je vlastníkom parcely č. XXXX/XX na základe rozhodnutia ŠN v F. zo dňa 11. 08. 1983, čím mal súd preukázané, že už v roku 1983 a tiež v roku 1993 mal žalobca nespochybniteľnú vedomosť o jeho vlastníctve a o tom, že sa na jeho úkor tretie osoby bezdôvodne obohacujú. Najneskôr bola žalobcova vedomosť preukázaná v konaní pred Okresným úradom F., katastrálny odbor, vydaním rozhodnutia zo dňa 10. 11. 2014 sp. zn. C 227/14 - 37, v dôsledku ktorého došlo k zápisu do návrhu ROEP parc. registra E č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere XXXmX v prospech žalobcu na LV č. XXX. Sám žalobca v priebehu konania opakovane preukazoval a potvrdzoval svoju vedomosť o právnom a faktickom stave užívania nehnuteľnosti žalovanými. Žiadnym spôsobom nespochybnil svoju vedomosť o skutočnosti, že už od roku 1983 je vlastníkom nehnuteľnosti, na ktorej stojí rodinný dom v podielovom spoluvlastníctve žalovanej. Žalobca teda poznal už od roku 1983 všetky prvky podstatné pre uplatnenie jeho nároku z titulu vydania bezdôvodného obohatenia žalovanými, preto bol jeho nárok uplatnený až dňa 07. 01. 2019 zjavne v podstatnom rozsahu premlčaný. Bolo tak potrebné sa vysporiadať so vznesenou námietkou premlčania a v tomto smere poukázala na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Uviedla, že z rozhodnutia nevyplýva ani záver o tom, kedy malo nastať plynutie objektívnej premlčacej doby. Mala za to, že v danej veci je ním okamih faktického užívania nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu žalovanými bez právneho dôvodu. Preto pokiaľ súd prvej inštancie chcel priznať žalobcovi uplatnený nárok počnúc 07. 01. 2009, malo byť nad všetky pochybnosti ustálené, kedy bezdôvodné obohatenie vôbec vzniklo. V nadväznosti na uvedené argumentovala, že pri vykonávaní dokazovania nebolo postupované v súlade s príslušnými ustanoveniami CSP, čím bol neplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d) a f) CSP. Vyzdvihla, že nemohol obstáť len všeobecný poukaz žalobcu (a to až v odvolacom konaní) na údaje katastra nehnuteľností podľa LV č. XXX, ktorý mohol osvedčovať iba jej vlastnícke právo a nie jej úmysel sa bezdôvodne obohacovať, a to s prihliadnutím aj na konanie pred Okresným úradom F., katastrálny odbor a jeho rozhodnutie zo dňa 10. 11. 2014 sp. zn. C 227/14 - 37, v dôsledku ktorého došlo k zápisu do návrhu ROEP parcely registra E č. XXXX/XX v prospech žalobcu na LV č. XXX. Mala za to, že táto okolnosť absolútne vylučuje aj prípadné pochybnosti o jej úmysle sa bezdôvodne obohacovať, keď spolu s podielovými spoluvlastníkmi bola v tom, že im vlastnícke právo patrí, čo aj v správnom konaní namietali. Tvrdila, že je daný i odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP, pretože sám žalobca uvádzal, že stav užívania pozemku „bol sporný“, čím bol popretý jej úmysel užívať nehnuteľnosť vo vlastníctve žalobcu bez právneho dôvodu. Súd prvej inštancie teda zjavne nesprávne posúdil otázku plynutia premlčania v rámci 10 ročnej objektívnej doby. Za právne irelevantný označila poukaz žalobcu na neprípustnosť námietky premlčania z dôvodu, že je v rozpore s dobrými mravmi, pretože vznieť námietku premlčania je právom každého účastníka sporového konania v rámci jeho procesnej obrany. Tvrdila, že práve žalobca nebol bdely v uplatnení svojich práv, ak od roku 1983 mal vedomosť o právnom i faktickom stave nehnuteľnosti. K tvrdeniu žalovaného, ohľadne výzvy na

zaplatenie (vydanie) bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti a predžalobnej výzvy uviedla, že jej nikdy doručené neboli a o tom, že má bezdôvodné obohatenie vydať sa dozvedela až doručením žaloby.

8. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) po zistení, že odvolanie podala v stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP) strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) prejednal odvolanie žalovanej bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je dôvodné.

9. V súdnej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa žalobou v upomínacom konaní na Okresnom súde Banská Bystrica, doručenou mu dňa 07. 01. 2019, domáhal uloženia povinnosti žalovaným v 1. - 6. rade zaplatiť mu spoločne a nerozdielne sumu 11000 eur s 5% úrokom z omeškania od 07. 01. 2019 do zaplattenia do 3 dní z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Za žalovaných označil: 1. I. P., 2. E. P., 3. P. P., 4. I. P., 5. E. P. a 6. Q. P. Okresný súd Banská Bystrica platobným rozkazom zo dňa 25. 01. 2019 sp. zn. 20Up/37/2019, uložil žalovaným v 1. - 6. rade povinnosť spoločne a nerozdielne do 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatiť žalobcovi istinu 11000 eur, úrok z omeškania 5 % ročne zo sumy 11000 eur od 07. 01. 2019 do zaplattenia a náklady spojené s uplatnením pohľadávky v sume 429,75 eura alebo v tej istej lehote podať odpor a žalovaní boli spoločne a nerozdielne zaviazaní zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 890,68 eura do 15 dní od doručenia platobného rozkazu prostredníctvom jeho zástupcu v konaní. Proti platobnému rozkazu podala dňa 20. 02. 2019 odpor len žalovaná v 4. rade O.. I. P., z ktorého dôvodu Okresný súd Banská Bystrica dňa 04. 10. 2019 postúpil vec podľa § 13 v spojení s § 14 CSP po tom, čo žalobca v zákonom stanovenej lehote navrhol pokračovanie v konaní, Okresnému súdu Nitra ako súdu vecne a miestne príslušnému na jej prejednanie. Súd prvej inštancie konal len so žalovanou (pôvodne žalovaná v 4. rade) a napadnutým rozsudkom jej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 11000 eur s 5%-ným úrokom z omeškania ročne od 07. 01. 2019 do zaplattenia a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, v spojení s platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 20Up/37/2019 zo dňa 25. 01. 2019 a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania, ktorý je predmetom tohto odvolacieho konania.

10. Z hľadiska skutkového stavu niet sporu o tom, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti v kat. úz. S., zapísanej na LV č. XXXX ako parc. registra E č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere XXX m² a spoluvlastníkmi na nej postavenom rodinnom dome súp. č. XXX zapísanom na LV č. XXX sú žalovaná, I. P., E. P., P. P., E. P., každý v podiele 1/10-iny a Q. P. v podiele 1/2-ice. Rovnako tak je nesporným, že nehnuteľnosť žalobcu užívajú žalovaní bez nájomnej zmluvy alebo iného titulu oprávňujúceho ich k užívaniu nehnuteľnosti žalobcu, pričom za užívanie mu neposkytli žiadne protiplnenie.

11. Podľa § 451 ods. 1 OZ kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

12. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov (§ 451 ods. 2 OZ).

13. Podstatou bezdôvodného obohatenia je zákonom stanovená povinnosť toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, toto obohatenie vydať tomu, na úkor koho bol pred bezdôvodného obohatenia získaný. Predpokladom zodpovednosti za získané bezdôvodné obohatenie nie je protiprávne konanie obohateného ani jeho zavinenie, ale objektívne vzniknutý stav obohatenia, ktorý právny poriadok neuznáva. Medzi typické prípady plnenia bez právneho dôvodu je i užívanie cudzej nehnuteľnosti (pozemku) bez nájomnej zmluvy či iného titulu oprávňujúceho užívať cudziu vec. Užívanie cudzieho majetku bez právneho dôvodu s povinnosťou vydať bezdôvodné obohatenie predstavuje všeobecné poňatie právneho princípu, keď je potrebné vždy vychádzať z charakteru vlastníckeho práva, ktoré môže byť obmedzené len so súhlasom vlastníka, inak len na základe zákona. Majetkovým vyjadrením prospechu získaného užívaním cudzej veci je peňažná suma, ktorá zodpovedá sume vynakladanej obvykle v danom mieste a čase na užívanie veci i s prihliadnutím na druh právneho dôvodu, ktorým sa spravidla zakladá právo užívania vzhľadom na jeho spôsob a rozsah. Najčastejšie ide o nájomnú zmluvu, kedy sa výška náhrady porovnáva s obvyklou hladinou nájomného, ktoré by bol nájomca povinný plniť, ak by vec užíval na základe platnej nájomnej zmluvy.

14. O takýto prípad ide v súdnej veci, kedy súd prvej inštancie správne žalobcom uplatnený nárok posúdil ako bezdôvodné obohatenie, ktoré vzniklo na strane žalovanej a ktoré je povinná vydať žalobcovi v intenciách § 451 a nasl. OZ, pričom v tomto smere odvolací súd si v plnom rozsahu osvojil dôvody uvádzané prvoinštančným súdom, ktoré preto duplicitne opakovať nebude. V konečnom dôsledku tieto závery nespochybňovala vo svojom odvolaní ani žalovaná, ktorá za zásadnú otázku považovala posúdenie námietky premlčania uplatneného nároku, ktorú v konaní vzniesla a v tejto súvislosti označila napadnutý rozsudok za arbitrárny a nepreskúmateľný.

15. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

16. Podľa § 107 ods. 1 OZ právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

17. Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo (§ 107 ods. 2 OZ).

18. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Zabraňuje takto dlhodobému trvaní práv a im zodpovedajúcim povinnostiam. Premlčaním sa rozumie márne uplynutie doby stanovenej zákonom pre vykonanie práva; znamená výrazné oslabenie subjektívneho práva oprávneného, keďže premlčaním síce jeho nárok nezaniká, ale ak povinný pred súdom vznesie námietku premlčania, nemôže ho súd priznať. Počiatok premlčacej doby je všeobecne určený v § 101 OZ tak, že premlčacia doba začína bežať odo dňa, kedy právo mohlo byť vykonané po prvý raz. Takto určený počiatok je vymedzený objektívne a plynutie premlčacej doby začne odo dňa, kedy by si mohol všeobecne právo uplatniť každý, teda, kedy by si mohol podať žalobu. Ide o objektívne určený začiatok plynutia premlčacej doby, ktorý sa odvíja od právnych skutočností, prípadne udalostí, ktorých vznik či existencia sú nezávislé od úrovne vedomia (znalostí) oprávneného účastníka zodpovednostného vzťahu.

19. Ako vyplýva z ust. § 107 OZ pri práve na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je stanovená dvojitá kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna, ktorá je dvojročná a objektívna trojročná, resp. desaťročná. Ich začiatok je stanovený odlišne a ich vzájomný vzťah je taký, že sú na sebe nezávislé čo do svojho plynutia, jeho začiatku aj konca. Ak skončí plynutie niektorej z nich, právo sa premlčí bez ohľadu na druhú premlčaciu dobu (ak bola vznesená námietka premlčania) a nemožno ho priznať. Pre začiatok behu subjektívnej premlčacej doby sa vyžaduje skutočná, nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a kto ho získal. Pritom nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o získaní tohto obohatenia na jeho úkor dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti prípadne aj skôr. Naproti tomu, plynutie objektívnej premlčacej doby je upravené bez akejkoľvek závislosti na subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení získanom na jeho úkor a plynie odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

20. V súvislosti s objektívnou premlčacou dobou je potrebné ďalej uviesť, že túto nemožno prekročiť, hoci by ešte boli podmienky pre plynutie subjektívnej premlčacej doby, a jej dĺžka je určená rozdielne podľa charakteru získania bezdôvodného obohatenia. V prípade, že bolo bezdôvodné obohatenie získané bez úmyselného konania, jej dĺžka je 3 roky, a ak bol takýto prospech získaný úmyselne, jej dĺžka je 10 rokov. Občianske právo nedefinuje pojem zavinenia a pri skúmaní tejto otázky tradične vychádza z trestného práva hmotného, v ktorom definícia úmyselného zavinenia je obsiahnutá v § 15 Trestného zákona, v zmysle ktorého v prípade zisťovania úmyslu páchatel'a je potrebné vždy skúmať jeho vedomostnú zložku a vôľovú zložku, na ktorých je zavinenie založené. Pri úmyselnom zavinení je zastúpená tak vedomostná, ako aj vôľová zložka, pričom sa rozoznávajú dve formy úmyselného zavinenia, a to úmysel priamy a úmysel nepriamy. Pri nedbanlivosti je daná len vedomostná zložka. Z civilnoprávneho hľadiska pri bezdôvodnom obohatení síce nie je možné pri zavinení hovoriť o páchatel'ovi a o porušení alebo ohrození záujmov chránených Trestným zákonom, analogicky však ide o úmyselné získanie neoprávneného majetkového prospechu, ktorý v takomto prípade predstavuje úmyselné bezdôvodné obohatenie jedného subjektu na úkor iného. Je preto nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia v súvislosti s ust. § 107 ods. 2 OZ, aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného

pri právnom posúdení formy zavinenia v nadväznosti na určenie dĺžky objektívnej premlčacej doby, a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu, resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je tak dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel povinného, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či na daný prípad sa vzťahuje trojročná alebo desaťročná premlčacia lehota. Z tohto tiež zákonite vyplýva, že prioritne ale je potrebné správne ustáliť, z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v intenciách § 451 ods. 2 OZ, keďže je odlišná situácia napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia povinného, pričom dôkazné bremeno v tomto smere zaťažuje žalobcu. Žalobca tak musí preukázať, že v čase, kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť potom aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota.

21. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie námietku premlčania uplatnenú žalovanou vyhodnotil ako nedôvodnú. V tejto súvislosti uviedol, že protiprávny stav ohľadne užívania nehnuteľností trvá minimálne od roku 1992, pričom existencia kolízie dvoch vlastníckych režimov je vyvolaná nielen konaním žalobcu, ale i podielových spoluvlastníkov domovej nehnuteľnosti, ktorí si museli byť vedomí, že spoluvlastnícky podiel nadobudli dedením v roku 1983, resp. 1984 len k stavbe a nie aj k pozemku, a že za jeho užívanie má od nich žalobca nárok na plnenie. Museli o tom vedieť aj v roku 1993, kedy prebiehalo súdne konanie o zaplatenie sumy 1600 Sk, ktorú si žalobca uplatňoval titulom užívania pozemku od jedného zo spoluvlastníkov. Mal za to, že nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 07. 01. 2009 do 07. 01. 2019, t. j. 10 rokov ku dňu doručenia žaloby na súd, nie je premlčaný, keď bezdôvodné obohatenie vzniklo určite pred 07. 01. 2009, pričom na strane žalovanej, ako i ostatných spoluvlastníkov stavby, voči ktorým je platobný rozkaz Okresného súdu Banská Bystrica právoplatný, ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie. Za nepravdivé považoval tvrdenie žalovanej, že žalobca sa stal vlastníkom pozemku v roku 2015 argumentujúc, že tento žalobca nadobudol dedením v rokoch 1983-1984, čo vyplýva z titulu nadobudnutia zapísaného na liste vlastníctva pod sp. zn. D 1647/1983.

22. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentmi vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre ich prijatie alebo odmietnutie, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu SR, riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné relevantné dôvody na ktorých svoje rozhodnutie založil a tieto sa musia týkať tak skutkovej ako i právnej stránky rozhodnutia. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný a súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe nich dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé.

23. Práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu Najvyšší súd SR už vo svojich rozhodnutiach zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných opravných prostriedkov.

24. V súdnej veci odvolací súd dospel k záveru, že postupom prvoinštančného súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, spočívajúcim v nedostatočnom odôvodnení napadnutého

rozsudku v podstatnej otázke týkajúcej sa námietky premlčania, od ktorej záviselo správne rozhodnutie vo veci. Vo svetle teoreticko právneho výkladu podaného odvolacím súdom v bode 19 vo vzťahu k premlčacím lehotám na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, pri žalovanej vznesenou námietkou premlčania, bolo povinnosťou súdu prvej inštancie posúdiť jej dôvodnosť z hľadiska plynutia ako subjektívnej, tak i objektívnej premlčacej doby, keďže uplynutím niektorej z nich právo sa premlčí bez ohľadu na druhú premlčaciu dobu. V odôvodnení rozhodnutia však úplne absentuje akýkoľvek argument, či už skutkový alebo právny, ohľadne posúdenia žalobcom uplatneného nároku v subjektívnej premlčacej dobe podľa § 107 ods. 1 OZ, čo evokuje záver, že súd prvej inštancie z tohto pohľadu vznesenú námietku premlčania vôbec neposudzoval. Učinil tak napriek tomu, že v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia súd musí posúdiť námietku premlčania komplexne z hľadiska ust. § 107 OZ a z úradnej povinnosti skúmať, či sa na danú vec vzťahuje subjektívna alebo objektívna premlčacia doba, a v rámci objektívnej premlčacej doby či trojročná alebo desaťročná. Za nedostatočne zdôvodnený je nutné považovať i záver prvoinštančného súdu o úmyselnom bezdôvodnom obohatení na strane žalovanej, z čoho vyvodil, že na daný prípad sa vzťahuje desaťročná objektívna premlčacia doba. V tomto smere prakticky jediným jeho argumentom bolo, že žalovaná v čase nadobudnutia spoluvlastníctva v dedičskom konaní si musela byť vedomá, že zdedila len podiel k stavbe a nie aj k pozemku, na ktorom je postavená. Tento samotný fakt bez ďalšieho posúdenia právne významných skutočností (viď bod 20) však nepreukazuje úmysel žalovanej získať majetkový prospech na úkor žalobcu. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je tak pre nedostatok týchto dôvodov nepreskúmateľné a to do takej miery, že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ CSP.

25. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP). V ďalšom konaní súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) posúdi dôvodnosť námietky premlčania vznesenej žalovanou z hľadiska odvolacím súdom zhora uvedeného právneho výkladu a v tomto smere po prípadnom doplnení dokazovania následne opätovne vo veci rozhodne. Svoje rozhodnutie i náležite odôvodní zákonom zodpovedajúcim spôsobom, vyporiadajúc sa v ňom i so všetkými námietkami žalovanej uplatnenými v odvolaní. Zároveň rozhodne i o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho (§ 396 ods. 3 CSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je
a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).